

U boert? Natuurlijk!

Nieuwsbrief Natuur en Landschap

Met de nieuwsbrief 'U boert? Natuurlijk!' willen we boeren en tuinders, geïnteresseerd in natuur en landschap, duidelijke en overzichtelijke informatie geven over wat er gebeurt op dit vlak: nieuwe maatregelen vanuit de overheid, interessante voorbeelden, activiteiten, ... Het is een nieuwsbrief op maat van boeren en tuinders: geen promotiefolder voor natuur en landschap, wel een brief om kritische informatie en inspiratie te geven.

We staan steeds open voor suggesties, opmerkingen en vragen. Veel leesplezier.

Hoge melkproductie, ook bij een hittegolf?!

Melkvee produceert warmte door pensvergisting, ademhaling, arbeid (staan, lopen, eten) en melkproductie. Hoe hoger de melkproductie van een dier, hoe hoger de globale warmteproductie. Alle zoogdieren kennen een thermoneurale zone (tussen de 15 en 25 °C). Wanneer de temperaturen boven deze bovengrens klimmen dan zal het dier eerst beginnen te zweten, daarna hijgen. Dit hijgen vergt extra arbeid en bijgevolg zal de temperatuur van het dier nog meer stijgen. Bij een te hoge temperatuur zal het dier steeds minder eten en uiteindelijk stoppen met eten. Door de lagere ruwvoederopname treedt er pensverzuring op. Belangrijk is dat bij hoogproductieve dieren deze thermoneurale zone verschuift richting de lagere temperaturen (tussen de -1 en 21 °C). Een dag met een temperatuur zoals we in juni en begin juli hebben gekend (31 tot 33 °C), geeft op een bedrijf met 100 koeien een productieverlies van 140 tot 216 euro per dag.

Door schaduw te voorzien, kan je deze dagverliezen beperken. Het effect van schaduw is immers dat het de opwarming vermindert met 2 à 4 graden Celsius.

Maar schaduw creëren heeft ook zijn kosten. Doordat je een deel van je

oppervlakte prijsgeeft aan aanplantingen heb je een lagere ruwvoederproductie. Rekening houdend met deze kost is de nettowinst op een bedrijf met 100 koeien nog steeds aanzienlijk. De kost voor het plantmateriaal moet ook nog in rekening gebracht worden. Deze kosten kan je als nul beschouwen want in enkele jaren zijn deze gecompenseerd door bestaande vergoedingen. De Nationale Boomgaardenstichting voorziet in een subsidie voor het aanplanten en onderhouden van hoogstamfruitbomen, de Vlaamse Landmaatschappij heeft subsidies voor het aanplanten en onderhouden van houtkanten. (o.b.v. onderzoek van Renaat Tijskens, vroegere directeur van de Boerenbond.) Meer info bij Tine Deheegher, 016 28 61 26

Burgers en boerennatuur

In 2001 stichtten zes boeren uit de streek rond Poperinge een samenwerkingsverband om natuur te onderhouden. Ze kochten een mechanische takkenschaar aan waarmee ze hagen en houtkanten scheren aan een gunsttarief. Eind 2004 bedroeg het aantal leden reeds 113 en werd zo'n 18 kilometer boerennatuur onderhouden. Negentig procent van de leden zijn land- en tuinbouwers.

Om de band met niet-landbouwers, bedrijven en toeristen te versterken richten ze nu het Landschapsfonds op.

Mensen die het landschap willen ondersteunen kunnen een financiële bijdrage doen. Met deze bijdrage zal het Boerenlandschap extra hagen en houtkanten kunnen aanplanten

en onderhouden. Bovendien wordt met de bijdrage in het Landschapsfonds extra materiaal aangekocht voor bijvoorbeeld het snoeien van fruitbomen, knotten van bomen, veiligheidskledij, etc. Het materiaal zal zowel door de boeren als door particulieren kunnen gehuurd worden.

Wie een bijdrage levert aan het Landschapsfonds wordt pater van een stukje boerennatuur. De peters worden uitgenodigd voor wandelingen in de boerennatuur en doe-activiteiten zoals hagen vlechten en zeisen.

Bron – Vilt, 26/07/05

Meer info bij Karolien Desmedt, T 051 51 93 59 en binnenkort op

www.boerenlandschap.be

Boerderijtypes – Kempische hoeve

In een reeks van 5 nieuwsbrieven, krijgt u telkens – in het kort – een boerderijtype beschreven. Wanneer je bouwt of verbouwt, of een nieuwe lik verf geeft, dan weet je wat typisch voor de streek is en wat je in de verf kan zetten. Deze keer is het de beurt aan de Kempische hoeve.

De Kempische hoeve kwam voor in de Kempen en in het minder vruchtbare gedeelte van het Hageland. Het is een langgevelhoeve: woning, stal, schuur en opslagplaats op één lijn. Het principe 'alles onder één dak' is kenmerkend voor

de armere streken in heel West-Europa.

De hele bouwwijze is getuige van de vroegere armoede van de streek: de gebouwtjes zijn opgetrokken in vakwerk belkleed met leem. Waar mogelijk werden ze volgens de oost-west-as gebouwd, met voorgevel naar het zuiden, op zo goed mogelijk de zonnewarmte te kunnen benutten. Aan opslagruimte voor oogst was niet zo'n grote behoefte. Het belang van de kleine veestapel stond centraal. Typisch voor de Kempische hoeve is de potstal, met de vloer ongeveer 1 meter dieper dan de overige vloeren.

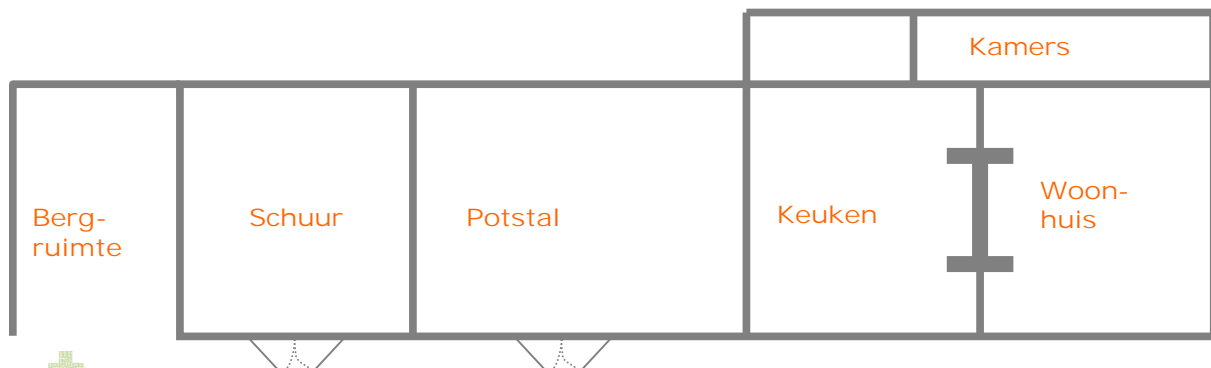
In de Kempen kwamen na verloop van tijd (met verbeterde landbouwtechnieken) ook twee- en driebeukige boerderijen voor. Hier waren woonhuis en stallen nog steeds onder één dak; de schuur, bakhuis, eventuele varkenshokken waren afzonderlijke gebouwen, zonder vaste schikking.

De grotere Kempische schuren zijn langsschuren: dorsvloer in de

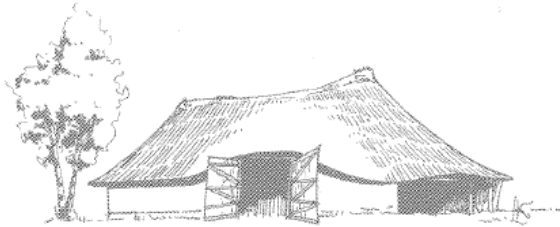

lengterichting, de toegang in het verlengde ervan, dus met de ingangspoorten in de dwarse wanden. Typisch zijn de lage wanden, golvende strooien of rieten daken en een inrijpoort op een 'ingesneden' hoek om een verhoogde toegang te verkrijgen.

De kleinere Kempische schuren zijn dwarsschuren: doorrit en dwarsvloer liggen dwars in het grondplan. De toegang komt uit op de langsegevel waar

het strodak een beetje opgehoogd moest worden.

Op basis van het boek 'Hoeven op land gebouwd', Vic Goedseels en Luc Vanhoute.

Een stal, loods of woning bouwen of verbouwen...

Is het de meerkost die gevreesd wordt of ontbreekt de reflex om bij landbouwgebouwen een architect onder de arm te nemen om het esthetische aspect te verzorgen? Los van de reden, willen we nu al wat tips meegeven. Zo kan je de richtlijnen die je aanspreken, meegeven aan je stallenbouwer en eens informeren wat de meerkost van deze aandachtspunten is.

Inplanting

Om de gebouwen niet te veel in het oog te laten springen vanuit de weidse omgeving zijn er enkele richtlijnen:

- * Vermijd inplanting op de heuvelrug. Van heinde en verre is dit gebouw te zien vermits het op de heuvelrug staat. Verkies eerder een inplanting ergens in een glooiing, op een klein plateau op de helling. Ook weer niet op de laagste plaatsen wegens gevaar voor wateroverlast.

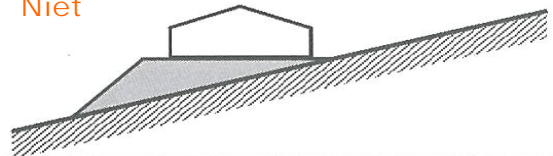
- * Vermijd inplanting in een open landschap. Het landschap waarin je boert, heb je natuurlijk niet zelf in handen. Is je bedrijf gelegen in een vlak, open landschap, zorg dan voor beplanting rond de gebouwen.

- * Respecteer de inplanting van bestaande gebouwen. Het is eigen aan een landbouwuitbating dat er in de loop der jaren wordt bijgebouwd en verbouwd. Probeer wel om de nieuwe gebouwen parallel of loodrecht op de bestaande gebouwen te zetten. Dit geeft de meest harmonieuze indruk en zal ook

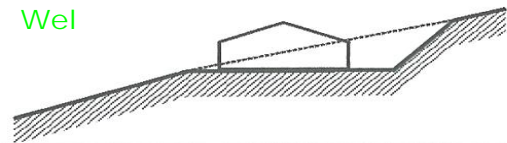
meestal de beste doorgang van machines toelaten.

- * Respecteer het bestaande reliëf. Zit je op een helling dan is het eerder aangeraden om grond af te graven dan om grond op te hogen. Met afgraven verzinkt het gebouw immers een beetje in de helling, met ophopen springt het eruit.

Niet

Wel

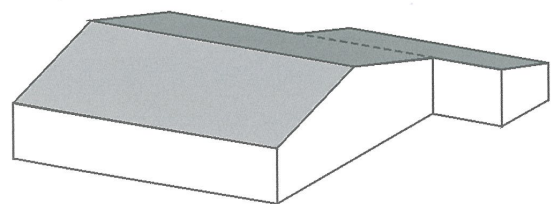

Vormgeving

Probeer symmetrie aan te houden. Niet alles moet perfect symmetrisch zijn, maar het is toch een goede richtinggever.

- * Probeer een zelfde dakhelling te hebben aan beide zijden van het gebouw en bij de verschillende gebouwen op je erf.

- * Wanneer je een bijgebouw plaatst, doe dit dan zoveel mogelijk volgens de lijnen van de bestaande gebouwen. Laat de dakhelling doorlopen.

Deze richtlijnen zijn niet absoluut maar in veel gevallen toch een goed vertrekpunt.

In de volgende nieuwsbrief komen materiaal en aanplanting aan bod.

Meer informatie bij Tine Deheegher, 016 28 61 26 of op de demonstratiedagen in Knokke en Oosterzele (zie lager).

Nieuwe publicatie - Als boer natuur beheren? Een kennismaking voor boeren en tuinders.

De publicatie is bestemd voor land- en tuinbouwers die nieuwsgierig zijn naar natuurbeheer op hun bedrijf of in de omgeving of hiermee geconfronteerd worden.

De publicatie is opgebouwd uit drie delen. Het eerste luik zijn reportages waar bij land- en tuinbouwers getuigen waarom of hoe ze aan natuurbeheer doen. De getuigenissen zijn uiteenlopend: een bessenbedrijf dat natuur als onderdeel van haar bedrijfsvoering ziet, een landbouwer die aan groenonderhoud doet in onderaanneming, een veehouder die samenwerkt met Natuurpunt, een schapenhouder die de dijken beheert, 't

Boerenlandschap dat hagen onderhoudt bij collega-landbouwers en de agrarische natuurvereniging Den Hâneker die aan gebiedsgericht natuurbeheer doet.

Het tweede deel is een praktische handleiding voor boeren die op hun eigen bedrijf aandacht aan natuur willen schenken of die willen starten met groenonderhoud, richtlijnen voor het starten van een samenwerkingsverband en hoe omgaan als je in de knel zit met natuur? Het derde deel bevat contactadressen en verwijzingen naar interessante websites.

De publicatie kost 6 € voor landbouwers, 10 € voor anderen.

De publicatie kan besteld worden door het overschrijven van 6 of 10 euro op 736-4036844-59 van Boerenbond, met vermelding van 'publicatie natuur beheren'.

Steun voor uw project?

Het Electrabelfonds ondersteunt mensen, groepen of verenigingen die een project ontwikkelen dat concreet en duurzaam bijdraagt tot het behoud van het leefmilieu.

De maximale steun bedraagt 25.000 euro. Het kandidaat-dossier moet ten laatste op 15 september 2005 binnen zijn.

Meer informatie op www.kbs-frb.be, rubriek 'Projecten voor u' of op het nummer T 070/233 065.

Info- en demonstratiedag 'Totaalvisie op landschap' – 30 augustus en 6 september

Land- en tuinbouwbedrijven zijn erg zichtbaar in het landschap. Dit bepaalt mee de beeldvorming over land- en tuinbouw in het algemeen en over uw bedrijf in het bijzonder.

Om je te helpen om door de ogen van buitenstaanders eens naar je bedrijf te kijken, organiseert het Innovatiesteunpunt, in het kader van het ALT-demoproject 'totaalvisie op landschapsintegratie' samen met de provinciale landbouwkamer Oost-Vlaanderen en Proclam twee informatie- en demonstratiedagen rond dit thema. Komen aan bod: erfbeplanting en landschapsbedrijfsplannen, agrarische

architectuur, storende elementen in het

landschap en een brainstorm over de vermarkting van het landschap.

We illustreren de dag met heel wat fotomateriaal en een rondleiding op een voorbeeldbedrijf. De infodagen vinden plaats op 30 augustus te Knokke-Heist en op 6 september in Oosterzele, telkens vanaf 12h00 met een onthaal met broodjes.

Meer informatie bij Tine Deheegher, T 016 28 61 26 of op de website www.innovatiesteunpunt.be.

Het Innovatiesteunpunt is verhuisd. U kan ons vanaf nu bereiken op het volgende adres:
Diestsevest 40, 3000 Leuven, T 016 28 61 26, F 016 28 61 29.

Deze nieuwsbrief kadert in de demonstratieprojecten 'Totaalvisie op landschapsintegratie' en 'Natuurbeheer als kans en uitdaging', medegefinancierd door de Europese Unie en de Administratie Land- en Tuinbouw van het Ministerie van de Vlaamse gemeenschap.

Innovatiesteunpunt, Diestsevest 40, 3000 Leuven
Contactpersoon: Tine Deheegher, T 016 28 61 26, tine_deheegher@innovatiesteunpunt.be
Verantwoordelijke uitgever: Sonja De Becker, Algemeen Secretaris